

γυφτοκάρφι τό, "Ηπ. (Πάργ.) γυφτοκάρφι Μακεδ. (Καστορ.) γυφτοκάρφ' "Ηπ. (Κουκούλ.) Θεσσ. (Τσαγκαρ.) Μακεδ. (Κοζ.) Στερελλ. (Αίτωλ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γύφτος καὶ καρφί.

Σιδηροῦν σφυρήλατον καρφίον, μεγαλύτερον τοῦ συνήθους, κατασκευαζόμενον ὑπὸ γύφτων, ἤτοι χαλκίων ἐνθ' ἄν. : Ἀγόρασα καμπόσα γυφτοκάρφια, ἀλλὰ χάλασαν Στερελλ. (Αίτωλ.) Τότις καλ' γόναμαν τ' ἄλωνα μὴ γυφτοκάρφια "Ηπ. (Κουκούλ.) Συνών. γυφτοβελόνα.

γυφτοκλειδαριὰ ἡ, ἑνιαχ. γυφτοκλειδαριὰ Στερελλ. (Λαμ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γύφτος καὶ κλειδαριὰ.

Κλειθρον κατωτέρας ποιότητος κατασκευαζόμενον ὑπὸ γύφτων, ἤτοι χαλκίων.

γυφτόκλημα τό, Πελοπν. (Αἰγιάλ. Καλάβρυτ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γύφτος καὶ κλήμα.

Εἶδος κλήματος, τοῦ ὁποίου αἱ σταφυλαὶ ἔχουν ρῆγας μεγάλας ὡσείδεις χρώματος μελανοῦ καὶ ὠριμάζουσι πρωϊμῶς ἐνθ' ἄν. : Μέσ' ἔς τ' ἀμπέλι αὐτὸ ἔχω πολλὰ γυφτοκλήματα. Πελοπν. (Αἰγιάλ.) Συνών. μαυροπροβατῖνα.

γυφτοκόλης Πελοπν. (Γαργαλ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γύφτος καὶ κόλος.

Ἀνθρώπος εὐτελοῦς χαρακτῆρος. β) Ὁ ἔχων τὴν χροιάν ἐπιδερμίδος γύφτου, ὁ μελαψός : Τί θέλει πάλι φτοῦνος ὁ γυφτοκόλης, ποῦ μᾶς κόνεψε; (= ἦλθε νὰ μείνη κοντά μας). Εἶναι φτοῦνο τὸ παιδί κατάμανρο, ντίπ γυφτοκόλικο.

Ἡ λ. καὶ ὡς παρωνύμ. ὑπὸ τὸν τύπ. Γυφτοκόλης Πελοπν. (Γαργαλ.)

γυφτοκόνακο τό, ἑνιαχ. γυφτοκόνακου Εὐβ. ("Ακρ. Ψαχν. κ.ά.) "Ηπ. (Δωδών. Ἰωάνν. κ.ά.) Στερελλ. (Δαύλ. Παρνασσ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γύφτος καὶ κονάκι.

Ἡ οἰκία τοῦ γύφτου "Ηπ. (Ἰωάνν. κ.ά.) Στερελλ. (Δαύλ. Παρνασσ.) : Ἄσμ.

Κάτου ἔς τὰ γυφτοκόνακα, ἔς τὰ γύφ'κα τσιατούρια ψόφ'σι ἕνας γύφταρους κ' ἡ γύφ'σσα τὸν κλαίει (τσιατούρια = σκηναί, τσαντίρια) Παρνασσ.

Αὐτοῦ ἔς τὴν στάχτ' ποῦ κάθισι ἔς τοῦ γυφτοκόνακό σου ἀπλῶς πέντι δάχτ'λα καὶ πιάτ' δέκα ψεῖρις

"Ηπ. β) Ἡ μικρά, στενόχωρος, ἀκατάστατος καὶ ρυπαρά οἰκία Εὐβ. ("Ακρ. Ψαχν. κ.ά.) "Ηπ. (Δωδών. Ἰωάνν. κ.ά.) : Ἄιντε νὰ συνηρίσουμι λίγον, σπῖτ' εἶν' αὐτὸ ἡ γυφτοκόνακου; "Ακρ. Πῶς κάθουντι κ' μέσα ἔς ἐκεῖνου τοῦ γυφτοκόνακου; αὐτόθ. Ἄι ἔς τοῦ γυφτοκόνακου σ'! Δωδών. Πβ. γυφτοκάλυβο 2, γυφτόσπιτο 1.

γυφτοκόνισμα τό, Σκίαθ. κ.ά. γυφτοκόν'σμα Εὐβ. ("Ακρ. Ψαχν. κ.ά.) Στερελλ. (Φθιώτ. Φωκ.) γυφτακόνισμα Πελοπν. (Κίτ. Μάν. Ξεχώρ.) γυφτακόν'σμα Θεσσ. (Κρυόβρ. Μαυρέλ. Φωτειν. κ.ά.) Μακεδ. (Γήλοφ. Δασοχώρ. Δεσκάτ. κ.ά.)

1) Ἡ ὑπὸ καπνοῦ, κόνεως ἢ ἄλλων αἰτίων ἀμαυρωθεῖσα εἰκὼν ἀγίου Εὐβ. (Ψαχν.) 2) Μεταφ., ὁ περισσότερον τοῦ συνήθους μελαχρινός, ὁ δυσειδής Εὐβ. ("Ακρ. Ψαχν. κ.ά.)

Πελοπν. (Κίτ. Μάν. Ξεχώρ.) Σκίαθ. : Ἀρριβονιάστ'κι οὐ Μῆτσους μας μὴ τ' Γαρέφου τ' γ'τόν'σσα μας, κεῖν' τοῦ γυφτοκόν'σμα, τ' γνουρίζεις δά! "Ακρ. Ἐναι ἕνας ἀσκημομούρης, κατάμανρος, τέλεια γυφτακόνισμα! Μάν. Συνών. γυφτοκόλης 1, μαυροτσούκαλος. β) Ὁ ἀνιδής, ἀδιάντροπος Θεσσ. (Κρυόβρ. Μαυρέλ. Φωτειν. κ.ά.) Μακεδ. (Γήλοφ. Δασοχώρ. Δεσκάτ.) : Μὴ χάλιφι παρᾶδης τοῦ γυφτακόν'σμα καὶ τοῦ ἔδουσα Δεσκάτ. Ἀχ, αὐτὸς ἡ Τάσιους τί γυφτακόν'σμα εἶνι! Δὲν ἀφίτ' κᾶναν ξένουν, ὦλ' τ'ς τρουυρίζ' Κρυόβρ.

γυφτοκόριθο τό, Ζάκ. (Κερ. κ.ά.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γύφτος καὶ κορίθι.

Εἶδος μαύρης σταφυλῆς. Συνών. γύφτος Α10, γυφτοπούλα 4.

γυφτοκόσκινο τό, ἑνιαχ. γυφτοκόσ'κ'νον Θεσσ. (Πήλ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γύφτος καὶ κόσκινο.

Κόσκινο μὲ δερμάτινον βάσιν χρησιμοποιούμενον διὰ τὸν ἀποχωρισμὸν τοῦ σίτου ἀπὸ τὰ λοιπὰ σκύβαλα ἐνθ' ἄν. Συνών. δερμῶνι.

γυφτόκοσμος ὁ, ἑνιαχ. γυφτόκοσμους Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γύφτος καὶ κόσμος.

Σύνολον ἀνθρώπων ἀκοινωνήτων, διαβιούντων ἀθλίως, ὡς οἱ γύφτοι, καὶ στερουμένων ἀξιοπρεπείας ἐνθ' ἄν. : Εἶνι γυφτόκοσμοι οἱ Μαυρουσκληβίτις Στερελλ. (Αἰτωλ.)

γυφτοκόχυλας ὁ, ἑνιαχ. γυφτοκόχυλας Ἀλόνν. κ.ά.

Ἐκ τῶν οὐσ. γύφτος καὶ κόχυλας.

Τὸ μελανόχρουν καὶ μεγαλύτερον τοῦ συνήθους κογχύλιον τῆς θαλάσσης ἐνθ' ἄν.

γυφτοκρίνω ἑνιαχ. γυφτοκρένω Πελοπν. (Γελίν. Κορινθ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γύφτους καὶ τοῦ ρ. κρίνω.

Ὁμιλῶ ὡς γύφτος, κατὰ τρόπον ἀγενῆ.

Γυφτολάζαρος ὁ, ἑνιαχ. Γυφτουλάζαρους Μακεδ. (Φλόρ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γύφτος καὶ λάζαρος.

Ἡ κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς Ε' Κυριακῆς τῶν Νηστεϊῶν ἐορτὴ τῆς ἐγέρσεως τοῦ Λαζάρου ἐνθ' ἄν. Συνών. ἄγι-Λάζαρος, Κουφολάζαρος, Μικρολάζαρος, Φτωχολάζαρος.

γυφτόλαμπα ἡ, Πελοπν. (Λάλ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γύφτος καὶ λάμπα.

Μεταλλικὴ λάμπα πετρελαίου. Συνών. χερόλαμπα.

γυφτολάμπι τό, Πόντ.

Ἐκ τῶν οὐσ. γύφτος καὶ λάμπα κατὰ τύπ. ὑποκορ.

Γυφτολάμπα, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν. : Ἄφον τὸ γυφτολάμπι.

γυφτολάναρο τό, "Ηπ. (Κόνιτς. κ.ά.) γυφτουλάναρου "Ηπ. (Κουκούλ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀστακ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γύφτος καὶ λανάρι.

Εἶδος λαναρίου ἔχοντος ὀδόντας μακροτέρους, παχυτέρους καὶ ἀραιότερους ἀπὸ τοὺς ὀδόντας τοῦ κοινοῦ λαναρίου

ἐνθ' ἄν. : Μὲ τὰ γυφτουλάναρα, μ' αὐτεῖνα βγάινουμε τὰ σκαμπάνια (= τὰ καλυτέρας ποιότητος ἔρια) Στερελλ. ('Αστὰκ.) Νὰ μ' φέρ'ς λίγουν τὰ γυφτουλάναρα π' σῶδονκα, γιατί τὰ χρειάζουμι "Ηπ. (Κουκούλ.) Βάλι γυφτουλάναρα 'ς τὴ σκάλα νὰ μποῦν 'ς τοῦ πιδὶ κὶ νὰ πιθάβ' "Ηπ. Συνών. γύφτικα χτένια, χοντρολάναρα.

γυφτολάσι τό, Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ οὗς. γύφτος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -λάσι, διὰ τὴν ὅπ. βλ. Γ. Χατζιδ., 'Αθηνᾶ 22 (1910), 245.

Πλήθος γύφτων. Συνών. γυφτιὰ 1, γυφτολάσι 1, γυφτολογιά, γυφτομάζωξη, γυφτομάρι 1, γυφτουριά.

γυφτολασιὰ ἡ, Λεξ. Δημητρ. γυφτολαδὰ Στερελλ. (Δωρ. Εὐρυταν. Καρπεν. Φθιώτ. Φωκ.) γυφτολασὰ Στερελλ. (Φθιώτ.) Λεξ. Δημητρ. γυφτολασιὸ τό, Στερελλ. (Φθιώτ. Φωκ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. γυφτολάσι.

1) Πλήθος γύφτων ἐνθ' ἄν. : Πλάκουσι ἡ γυφτουλασὰ Στερελλ. (Φθιώτ. Φωκ.) 2) Μεταφ., ἡ ἀκάθαρτος καὶ ἀκατάστατος οἰκογένεια Στερελλ. (Καρπεν. Φθιώτ. Φωκ.) Συνών. γυφτομάρι 2. 3) Μεταφ., ὁ συμπεριφερόμενος ὡς γύφτος, ὀχληρὸς, συχαμερὸς Στερελλ. (Φθιώτ.) : Εἶσι γυφτουλασὰ σαπέρα! (ὕβρις).

γυφτολάχανο τό, Πελοπ. (Γαργαλ. Δυρράχ. Κάμπος Λακων. Λεῦκτρ. Μανιάκ. Μεσσην. Τριφυλ.)

Ἐκ τῶν οὗς. γύφτος καὶ λάχανο.

Ἐδώδιμος πολυετής πόα μὲ ρίζαν πασσαλόμορφον τῆς οἰκογ. τῶν Συνθέτων (Compositae) ἐνθ' ἄν. Συνών. γύφτος Α 13.

γυφτολίθαρο τό, ἐνιαχ. γυφτουλίθαρον "Ηπ. (Μελιγγ.) Στερελλ.

Ἐκ τῶν οὗς. γύφτος καὶ λιθάρι.

Λίθος ἀμαυροῦ χρώματος καὶ κακῆς ποιότητος ἐνθ' ἄν.

γυφτολόγι τό, ἐνιαχ. γυφτολόι "Ηπ. (Ξηροβούν.) Πελοπ. (Βάλτ. Γαργαλ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. γύφτος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -λόγι, περὶ τῆς ὅπ. βλ. Χατζιδ., 'Αθηνᾶ 22 (1910), 274 κ.έξ.

1) Πλήθος γύφτων ἐνθ' ἄν. : "Εναι 'ς τὴν Καρυὰ σταματημένο οὖλο τὸ γυφτολόι Πελοπ. (Γαργαλ.) 2) Μεταφ., σύνολον ἀτόμων ἐχόντων τὸ ἥθος γύφτων, ἥτοι κλεπτῶν καὶ ἀνηθίκων Πελοπ. (Βάλτ. Γαργαλ.) : Μνῆα βολὰ εἵμαστε καλὰ ἐδῶ 'ς τὰ χτήματα. Τώρα μαζεύτηκε οὖλο τὸ γυφτολόι τῆς Βλαχόρουγας καὶ δὲν εἶναι ν' ἀφήσης προῖμα ὅξ' ἀπὸ τὸ σπῆτι σου, σ' τὸ κλέπτουνε Γαργαλ.

γυφτολογιά ἡ, σύνηθ.

Ἐκ τοῦ οὗς. γύφτος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -λογία, περὶ τῆς ὅπ. βλ. Γ. Χατζιδ., 'Αθηνᾶ 22 (1910), 250. Σύνολον γύφτων. Συνών. βλ. εἰς λ. γυφτολάσι.

γυφτολούλακο τό, Πελοπ. (Καλάβρυτ.)

Ἐκ τῶν οὗς. γύφτος καὶ λουλάκι.

Τὸ κατωτέρας ποιότητος λουλάκι. Συνών. ψευτολούλακο.

γυφτολούλουδο τό, ἐνιαχ. γυφτολέλουδο Στερελλ. (Δεσφ.)

Ἐκ τῶν οὗς. γύφτος καὶ λουλούδι.

Πιθαν. τὸ ποῶδες φυτὸν Καλένδουλα ἡ ἀγρία (Calendula arvensis) τῆς οἰκογ. τῶν Συνθέτων (Compositae). Συνών. βοιδόχορτι, νεκρολούλουδο.

γυφτολυγιά ἡ, ἐνιαχ. γιουφτουλ'γιά Μακεδ. (Μοσχοπόταμ.)

Ἐκ τῶν οὗς. γύφτος καὶ λυγιά.

Τὸ φυτὸν Ἄγνος ἡ κοινὴ (Vitex agnus castus) τῆς οἰκογ. τῶν Ἱεροβοτανιδῶν (Verbenaceae) ἐνθ' ἄν. : Μὴ λ'γίες, ποὺ τ'ς ἐλιγάμι γιουφτουλ'γίες, ἐπλικάμι τὰ κ'νάκια γιὰ τοῦ μιλ'σσουνάντρ' (κ'νάκια = κονάκια, κυψέλες) Μακεδ. (Μοσχοπόταμ.)

γυφτομάγαζο τό, Πελοπ. (Βάλτ. Βερεστ. Γαργαλ. Κοντογόν. Μαργέλ. κ.ά.)

Ἐκ τῶν οὗς. γύφτος καὶ μαγαζί.

Μικρὸν καὶ ἀσήμαντον ἐμπορικὸν κατάστημα, προχείρως κατασκευασθὲν ἐνθ' ἄν. : Δὲν ἔκανα καὶ κανένα μεγάλο μαγαζί, ἔνα γυφτομάγαζο ἔκανα μὲ ξύλα καὶ μὲ μουςαμῆδες Πελοπ. (Γαργαλ.) "Αιντε, ρέ, καὶ τὸ κατατήσατε γυφτομάγαζο 'φτοῦ μέσα Πελοπ. (Βερεστ.)

γυφτομάζωξη ἡ, Πελοπ. (Καλάβρυτ.) κ.ά.

Ἐκ τῶν οὗς. γύφτος καὶ μάζωξη.

Πλήθος, συρφετὸς γύφτων. Συνών. βλ. εἰς λ. γυφτολάσι.

γυφτομάναρο τό, ἐνιαχ. γυφτουμάναρον Εὐβ. (Στρόπον.)

Ἐκ τῶν οὗς. γύφτος καὶ μανάρι.

Τὸ εὐτραφὲς καὶ ἀκάθαρτον παιδίον ἐνθ' ἄν. : Χάι παραπέρα, μαρὴ γυφτουμάναρον! Εὐβ. (Στρόπον.)

γυφτομάνι τό, ἐνιαχ. γυφτουμάν' "Ηπ. (Κουκούλ.) Στερελλ. (Φθιώτ. Φωκ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. γύφτος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -μάνι, περὶ τῆς ὅπ. βλ. Γ. Παγκάλ., Γλωσσικ. Ἰδιώμ. Κρήτ. 2,527-528.

1) Πλήθος γύφτων ἐνθ' ἄν. : Εἶνι οὖλου τοῦ γυφτουμάν' 'ς τοῦ μαγαζὶ κὶ γλιντᾶν' "Ηπ. (Κουκούλ.) Συνών. εἰς λ. γυφτολάσι. 2) Μεταφ., ἡ ἀκάθαρτος καὶ ἀκατάστατος οἰκογένεια Στερελλ. (Φθιώτ. Φωκ.) Συνών. γυφτολάσι 2.

γυφτομαντζουράνα ἡ, Θεσσ. (Καρποχώρ.)

Ἐκ τῶν οὗς. γύφτος καὶ μαντζουράνα.

Τὸ φυτὸν Ὀρίγανον τὸ μικρόφυλλον (Origanum microphyllum) τῆς οἰκογ. τῶν Χειλανθῶν (Labiatae) : "Εχουμι φουτιές, γυφτομαντζουράνις, ἀγιουκλήματα (φουτιές = τὸ φυτὸν Salvia).

γυφτομαχαλᾶς ὁ, πολλαχ. γυφτουμαχαλᾶς πολλαχ. βορ. ἰδιωμ.

Ἐκ τῶν οὗς. γύφτος καὶ μαχαλᾶς.

1) Συνοικία κατοικουμένη ὑπὸ γύφτων πολλαχ. : Πειὸς ζουρλάθ'κι νὰ πάν' νὰ κάτσ' 'ς τοῦ γυφτουμαχαλᾶ; "Ηπ. (Κουκούλ.) 2) Μεταφ., συνοικία εἰς τὴν ὁποίαν ἐπικρατεῖ ἀκαταστασία καὶ ἀθλιότης πολλαχ.

"Η λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. Γυφτομαχαλᾶς Μακεδ. (Βόιον).

